

Buurtsport- werkers van het begin zijn uitgegroeid tot verbinders”

EDDY VEERMAN

De beroepsgroep buurtsportcoach (en cultuurcoach) bestaat inmiddels geruime tijd. De pioniers van het eerste uur hebben zich doorontwikkeld. In dit artikel zoomen we in op een aantal van hen. Hoe hebben zij zich ontwikkeld in het landschap van coaches en de elkaar opvolgende regelingen? Welke uitdagingen lagen en liggen er en welke kansen zien ze voor de beroepsgroep?

Marvin Visser staat symbool voor de evolutie van de buurtsportcoach. Begonnen in Brabant, werd hij projectmanager Breedtesport Impuls (BSI) & BuurtOnderwijsSport Impuls (BOS) voor de gemeente Alblasterdam, naderhand ging Marvin als projectleider aan de slag bij het Sportbedrijf van de Gemeente Dordrecht en sinds enige tijd is hij directeur van de stichting 'Vlaardingen in beweging'. "Ik ben begonnen met een bal onder de arm op een pleintje in Breda, de term buurtsportcoach bestond toen nog niet, het was 'sportbuurtwerker'", vertelt hij. "Je trok de wijk in en moest zorgen dat je kinderen in beweging bracht." Vanaf het moment dat de combinatieregeling van start ging, stond Marvin al niet meer in trainingspak in de straat of op een veldje. "We behoorden met Dordrecht tot de eerste 35 gemeenten die aan de slag mochten en waren aan het uitvinden hoe zo'n nieuwe regeling te laten renderen. Je kon de invulling lokaal bepalen. We hadden partnerships met basisonderwijsinstellingen en sportverenigingen, zo gingen we de wijken en scholen in. Je werd daarbij gedwongen om samenwerkingen aan te gaan - ook met welzijnswerk - en

was dat er een duidelijke richting was van wat we wilden bereiken. De regeling was een mooi instrument om dat deels mogelijk te maken. We probeerden enkele takken van sport dicht bij de potentiële doelgroepen te krijgen. Sportpromotors kwamen van een satellietvereniging in de wijk, en zo ontstond een alliantie met de verenigingen die niet in de wijk gevestigd waren. Zo lukte het om direct na schooltijd door middel van activiteiten om basisscholieren te verbinden met de verenigingen", zegt Marvin, die destijds projectleider was.

"Zowel Dordrecht als Vlaardingen maken nog steeds dankbaar gebruik van de regeling. Het is een deel van je human capital. Inmiddels is het 'goede werkgeverschap' verantwoord ingebed en op verschillende manieren toegepast. Mijn loopbaan kun je eigenlijk naast de ontwikkeling van de landelijke regelingen leggen: de BOS-impuls, combinatiefunctionaris, de BSC-regeling. Daarbij ben ik altijd aan de kant van de breedtesport gebleven en in die 25 jaar kwam er altijd een regeling die volgde op een vorige regeling. Breedtesportstimulering is niet meer weg te denken."

“Er wordt meer gemonitord, wanneer we iets uitgeven moeten we het efficiënt besteden en er wordt gemeten wat werkt en minder goed werkt”

Marvin Visser

dat is een veel effectievere manier om mensen in beweging te krijgen. Werkende weg probeerden we uit te vinden wie verantwoordelijk was voor welk deel van het werk en wie het betaalde. Dat was letterlijk pionieren."

In Dordrecht was er naderhand vanaf 2008 nieuw sportbeleid. "Het voordeel daarvan

"Vroeger" was het omdat we sport en bewegen belangrijk vonden; nu vormt bewegen een middel om een bijdrage te leveren aan andere uitdagingen, zoals het stimuleren van sociale cohesie en veiligheid. Buurtsportcoaches zitten op het snijvlak van beleid en uitvoering en zijn in het web van zorgprofessionals en

Marvin Visser

sport actief. Het gaat niet meer alleen om het bewegen als doel op zich, dat is bijna 180 graden anders dan hoe het in 2008 begon. Het is grootser en complexer geworden. Veel van de buurtsportwerkers en de operationeel uitvoerende jongens en meiden van het begin zijn inmiddels verbinders en projectleiders geworden."

"Wat de toekomstige mogelijkheden betreft: de noodzaak is er. Destijds werd je gestuurd op effectief bewezen activiteiten en dan kon je aankloppen voor subsidies. Dat is wel gebleven, overheden gaan niet het wiel opnieuw uitvinden. Er wordt meer gemonitord, wanneer we iets uitgeven moeten we het efficiënt besteden en er wordt gemeten wat werkt en minder goed werkt. Dan kun je professionals op die projecten inzetten en is de kans van slagen groter."

"Sinds vorig jaar waaiert het preventie- en sportakkoord uit over het land. In Vlaardingen wordt ook het preventieakkoord afgesloten, daarbij worden allianties gesmeed en ik vind het machtig dat de buurtsportcoach daar ook een rol in kan spelen. Er is zoveel overlap. Neem het bewegen in openbare ruimten:

“Voorheen hadden we met wat promotie al succes, tegenwoordig moeten we de mensen letterlijk aan de hand meenemen”

Marlou Rikkert

de buurtsportcoach kan als kenner partijen aan elkaar verbinden.”

“Binnen het landelijk ontwikkelde carrièrepad voor buurtsportcoaches zijn er vier profielen, van A tot D. In de tijd van de eerste regelingen zat iedereen in A, inmiddels zit nog maar vijf procent in A, dat zegt alles over hoe de beroepsgroep zich heeft ontwikkeld. Inhoudelijk zie je landelijk wel verschillen, lokaal blijft het toch maatwerk. Wij doen veel aan bewegingsonderwijs op scholen, dan ben je midden in de wijk aanwezig. Het maatwerk van de regeling is tevens de kracht van de regeling.”

‘Inspelen op wat de mensen willen’

Marlou Rikkert trad in 2016 in dienst van Stichting Sportservice Noord-Brabant, als BSC in de gemeente Geertruidenberg. Ruim twee jaar later ontving zij uit handen van Peter Heerschop en in het bijzijn van minister Bruno Bruins (Medische Zorg en Sport) de prijs van ‘Beste BuurtSportCoach’ van Nederland. Volgens de mensen die stemden, is Marlou een veelzijdige, leergierige buurtsportcoach en daarmee een inspirerend voorbeeld voor collega’s. “Mijn leidinggevende had mij genomineerd en dat je vervolgens ook de meeste stemmen krijgt, dat is een enorme vorm van waardering en iets om trots op te zijn. Ik heb gemerkt dat organisaties daarna makkelijker de weg naar ons wisten te vinden en buurtsportcoaches van elders informeerden over hoe wij hier te werk gaan. Dat vond ik leuk en dat is ook een toegevoegde waarde voor mezelf, om met anderen in contact te zijn.”

Ze was in haar rol aanvankelijk vooral met de uitvoering bezig. “Nadat ik de prijs won, heb ik de ontvangen cheque gebruikt om een studie te gaan doen. Wij spelen erg in op de kwetsbare doelgroep, de eenzaamheid onder ouderen heeft hier hoge prioriteit. We zetten in op vroegtijdige signalering en kijken op welke manier we een bijdrage kunnen leveren. Mensen die langer thuis wonen, belanden in een sociaal isolement en komen weinig het huis uit. Het blijkt ook moeilijk te zijn om ze over de streep te trekken om met een activiteit mee te doen. Voorheen hadden we met wat promotie al succes, tegenwoordig moeten we de

mensen letterlijk aan de hand meenemen.” “We moeten echt kijken naar begeleiding op maat, kijken meer naar het verhaal erachter: wat is de reden van bepaald gedrag? Misschien hebben ze weinig sociale contacten. Dat maakt ons vak nu uitdagender, leuker. Voorheen opereerden we als echte buurtsportcoaches, waardoor mensen die een drempel voelen richting sport je niet kennen. Je bent nu – naast het werk als buurtsportcoach – ook een sociaal werker in de gemeente.”

“De kwetsbare doelgroep betreft niet alleen ouderen, ook jongeren zijn zich eenzaam gaan voelen sinds de coronatijd. Het is een moeilijke doelgroep, velen hebben andere interesses gekregen. We kijken goed naar de behoeften, organiseren niet alleen activiteiten, maar we gaan met de jongeren in contact om die (sport-)behoeften te achterhalen. Dit doen wij in samenwerking met de jongerenwerkers. Dan wordt het op maat: voor én met elkaar iets opstarten.”

“Door corona is een verschuiving opgetreden, we moeten er hard aan trekken om ze weer naar punten toe te krijgen om te gaan bewegen. We zijn herkenbaar in gemeente, zitten op alle basisscholen, zijn breed inzetbaar en zijn hard gegroeid.” Marlou – die zelf ook sport, mede om het werk even te laten voor wat het is – nam ondertussen de functie van coördinator van de buurtsportcoaches over van haar voorganger Hennie van Kuijk: “Ik vind het ontzettend leuk om contact te hebben met enthousiaste partners die met aanvragen bij mij terechtkomen. Vervolgens kan ik dat in mijn team, dat bestaat uit vier collega’s en vijf stagiaires, doorzetten

en zo komen we samen vaak tot mooie initiatieven. Ik kijk altijd naar hoe het beter kan en blijf inspelen op wat de mensen willen. We zijn nog steeds op zoek naar meerdere collega’s, proberen op zoveel mogelijk scholen bewegingsonderwijs aan te bieden, dus daar ligt voor ons nog een taak om er geschikte buurtsportcoaches voor te vinden.”

‘Je doet graag waardevol werk’

Stephan Oorborg begon in 2011 als Coach Sport en Bewegen en is inmiddels zeven jaar teamleider bij Sportbedrijf Drachten en sinds januari 2022 voorzitter van Wij Buurtsportcoaches. “Toen ik als afgestudeerde ALO-er het profiel zag, dacht ik ‘wat fijn dat er één baan is voor leuke verschillende dingen’, zoals hulp bij het onderwijs in de buurt, gericht op inwoners en de sportverenigingen. Plus de vrijheid die je hebt om verschillende problemen op jouw manier aan te vliegen; uiteraard binnen de kaders van de opdracht van de gemeente Smallerland.”

“Zonder onze hulp was mevrouw nooit gaan sporten”

Stephan Oorborg

“In het begin lag de focus op de basisschooljeugd, maar zoals ook elders in het land zag je na verloop van tijd de verbreding naar alle inwoners. ‘Gelijke kansen’ is een veel gebruikte hedendaagse term, voor iets dat toen ook al speelde. In Smallerland is nog steeds sprake van grote verschillen tussen mensen die zelf iets kunnen faciliteren en mensen die dat absoluut niet kunnen betalen. Wij zijn en helpen overall, maar juist in die aandachtswijken werken we proactief, kijken we waar de behoefte ligt en hoe we een interventie kunnen inzetten, zodat de

inwoners toch gaan bewegen.”

“Je doet graag waardevol werk. Dit zijn wel de moeilijkste casussen, mensen in beweging krijgen die dat intrinsiek niet willen. Dat vraagt meer tijd en creativiteit, maar uiteindelijk creëer je veel meer impact. Zo kregen we een casus doorgespeeld van een man die thuis zat, geen sociale contacten had, zijn gezondheid holde achteruit en andere instanties kregen hem niet het huis uit. Daar hebben we een buurtsportcoach op gezet. Na een lang traject is hij bij een sportgroepje aangesloten en tevens als vrijwilliger bij onze activiteiten gaan helpen. Dat heeft heel veel tijd gekost, maar is zó waardevol. Datzelfde gebeurde met een vrouw die wilde volleyballen, maar zij voelde zich niet geaccepteerd toen zij een keer meedeed bij een vereniging. Na intensieve interventie van een collega is zij aangesloten bij een seniorenvolleybalgroep. Zonder onze hulp was mevrouw nooit gaan sporten. Ik ben blij dat we ons op dit soort casussen mogen richten van de gemeente Smallerland, zoals we dat ook doen bij kinderen die wat minder behendig zijn of minder zelfvertrouwen hebben. Het wordt steeds breder, we worden betrokken bij uitvoering van het preventieakkoord, er wordt gestimuleerd dat we samenwerken, alsmede te helpen bij crisisopvang van asielzoekers en die mensen aan te zetten tot sport en bewegen.”

Stephan begon een decennium geleden als buurtsportcoach. “En ik ben een tijdje consulent geweest, voor bijvoorbeeld verenigingsondersteuning. Sinds zeven jaar ben ik teamleider – wat ook mijn ambitie was – en probeer ik met mijn kennis en ervaring onze afdeling te faciliteren, iedereen optimaal de ruimte te geven om creatief te zijn en zich te ontwikkelen. Ik heb me altijd beziggehouden met sportbeleid en op welke manier je iets kunt organiseren om resultaat te boeken.

Stephan Oorborg

Als teamleider kan ik dat voor de hele gemeente doen en daarvoor zit ik ook aan allerlei ‘tafels’. Het mooie binnen deze gemeente is dat de banden met de beleidsmedewerkers en beleidsadviseur sport heel nauw zijn. De gemeente bepaalt de ambities en doelstellingen, maar hoe die worden bereikt, mogen wij bepalen. Wij zijn de professionals en kiezen zelf de tools.”

“Met Wij BSC zijn we ook echt een lerende organisatie. Als je kijkt naar onze beroepsgroep: er wordt van alle kanten aan ons getrokken, tussendoor moeten we ook even bijscholen en een cursusje doen. Plan dat maar eens in. Je hebt daarbij het type mens nodig dat van de interactie is en graag bezig is. Onze collega’s organiseren zelf de onderlinge kennisdeling. Als er binnen een kennisteam een vraag komt, dan zegt de ander ‘we gaan wel even zitten, want daar heb ik ervaring mee’. Dat gaat heel organisch en daar ben ik ontzettend trots op.” ■

Marlou Rikkert

